

**АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ
КОШТІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
AUDIT EFFECTIVENESS OF USE OF BUDGET FUNDS: FOREIGN
EXPERIENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION**

Анотація. Вступ. За останні 40-50 років аудит ефективності набув широкого розвитку на різних континентах світу (Америка, Австралія, Азія, Європа) та свого поширення в багатьох зарубіжних країнах (Китай, США, Канада, Німеччина, Франція, Великобританія). В даний час аудит ефективності домінує над фінансовим контролем за використанням бюджетних коштів. І це не дивно, адже проведення бюджетних реформ, впровадження у бюджетний процес програмно-цільових методів не похитнуло економіку цих країн, бо якісний контроль та аудит були завжди на високому рівні та понад усе.

Поява аудиту ефективності спричинена різними процесами, пов'язаними з необхідністю покращення управління державними фінансами та розвитком державного фінансового контролю. Адже кожна з бюджетних програм поступово еволюціонувала і стала здійснюватися на основі визначення цілей та розподілу завдань у площині взаємодії з різними міністерствами та відомствами.

Мета. Метою дослідження є узагальнення сучасних концепцій державного аудиту та міжнародного досвіду з аудиту ефективності; адаптація зарубіжного досвіду аудиту ефективності використання бюджетних коштів в Україні.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) міжнародне та вітчизняне нормативно-правове забезпечення щодо регулювання аудиту ефективності; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у сфері аудиту ефективності використання бюджетних коштів, кодексу етики в органах аудиту публічних фінансів.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для визначення специфіки аудиту використання бюджетних коштів по задіяному державному апарату в зарубіжних країнах); методу зваженого аналізу критеріїв (для побудови критеріїв оцінки ефективності аудиту використання бюджетних коштів); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків для імплементації зарубіжного досвіду в Україні).

Результати. У науковій статті розглянуто проблеми ефективності використання бюджетних коштів в контексті зарубіжного досвіду державного управління та його адаптації в Україні в умовах євроінтеграційних процесів. Серед ключових факторів, що призвели до поширеності аудиту ефективності державного фінансового контролю, публічного схвалення адміністративних дій державного апарату та сприяли більш швидкому розвитку аудиту: 1) якісні суспільно-економічні, суспільно-політичні та суспільно-правові зміни; 2) становлення потужної нормативно-правової бази та узагальнення юридичної практики; 3) взаємодія на рівні стейкхолдерів держава-парламент-публічна влада.

Вітчизняній системі аудиту бракує дієвих нормативно-правових та методологічних документів, які були б здатні на високому рівні регулювати планування, проведення та моніторинг ефективності діяльності органів державного аудиту. Українська система аудиту ефективності використання бюджетних коштів повинна охоплювати

такі ключові компоненти, як оцінку ймовірності невиконання бюджету, відносини з міністерствами та відомствами у частині контролю, ефективне використання фінансових ресурсів держави, обмін інформацією та комунікацію, моніторинг та виправлення похибок, виявлених під час аудиту. Необхідним нововведенням вбачається превентивно-орієнтований та ризик-орієнтований підхід до побудови системи аудиту ефективності використання бюджетних коштів. Пропоновані критерії ефективності аудиту витрачання бюджетних коштів допоможуть більш прозоро реалізовувати саму процедуру аудиту.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на досвіді зарубіжних країн щодо використання дієвих механізмів аудиту ефективності використання бюджетних коштів, де головний акцент зроблено на передбаченні самої похибки. Врахування положень Лімської декларації в частині ефективного прогнозування дохідної частини бюджету дозволить відстежити шлях надходження коштів, їх затримку «в дорозі» та відразу прописати алгоритми «що», «якщо» - "то" у сценаріях. Це надасть змогу покращити сам рівень аудиторської дисципліни, безпосередньо впливати на оптимізацію бюджету держави.

Ключові слова: економіка держави, державне управління, державний сектор, система аудиту ефективності, державний аудит

Summary. *Introduction.* Over the past 40-50 years, performance audit has been widely developed on different continents of the world (America, Australia, Asia, Europe) and spread to many foreign countries (China, USA, Canada, Germany, France, Great Britain). Currently, efficiency audit prevails over financial control over the use of budget funds. And this is not surprising, because the implementation of budget reforms and the introduction of program-

targeted methods into the budget process did not shake the economy of these countries, because quality control and audit were always at a high level.

The appearance of the efficiency audit is caused by various processes connected with the need to improve the management of state finances and the development of state financial control. After all, each of the budget programs gradually evolved and began to be implemented on the basis of defining goals and distributing tasks in the plane of interaction with various ministries and departments.

Purpose. The purpose of the study is to generalize modern concepts of state audit and international experience of efficiency audit; adaptation of the foreign experience of the audit of the effectiveness of the use of budget funds in Ukraine.

Materials and methods. Research materials are recognized as follows: 1) international and domestic regulatory and legal support for efficiency audit regulation; 2) the works of domestic and foreign authors who conduct their scientific and practical research in the field of auditing the effectiveness of the use of budget funds, the code of ethics in public finance audit bodies.

In the course of the research, the following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to determine the specifics of the audit of the use of budget funds by the involved state apparatus in foreign countries); the method of weighted analysis of criteria (for the construction of criteria for evaluating the effectiveness of the audit of the use of budget funds); logical generalization of results (formulation of conclusions for the implementation of foreign experience in Ukraine).

Results. The article examines the problems of the effectiveness of the use of budget funds in the context of foreign experience of public administration and its adaptation in Ukraine in the context of European integration processes. Among the key factors that led to the spread of the audit of the effectiveness of state financial control, the public approval of administrative actions of the state

apparatus and contributed to the faster development of the audit, the following should be named: 1) qualitative public-economic, public-political and social-legal changes; 2) establishment of a powerful regulatory and legal base and generalization of legal practice; 3) interaction at the level of stakeholders, the state-parliament-public authority.

The domestic audit system lacks effective regulatory and methodological documents that would be able to regulate planning, implementation and monitoring of the effectiveness of state audit bodies at a high level. The domestic system for auditing the efficiency of using budget funds should include such key components as assessing the likelihood of budget failure, relations with ministries and departments in terms of control, effective use of state financial resources, information exchange and communication, monitoring and correction of errors identified during the audit. A necessary innovation seems to be a preventive-oriented and risk-oriented approach to building a system for auditing the efficiency of using budget funds. The proposed criteria for the effectiveness of the budget spending audit will help to more transparently implement the audit procedure itself.

Discussion. In further scientific research, the focus will be on the evidence of foreign countries to use effective mechanisms for auditing the effectiveness of the use of budget funds, with the main emphasis placed on the transfer of the same money. The importance of the Lima Declaration in terms of effective forecasting of the revenue part of the budget will allow for the identification of ways to finance costs, their containment "in advance" and to immediately prescribe algorithms "what", "if" - then" in scenarios. This will improve the level of audit discipline, which will directly affect the optimization of the state budget.

Key words: *state economy, public administration, public sector, performance audit system, government audit*

Постановка проблеми. Дефіцит державного бюджету небажане явище, свідоцтвом чого є економіка деяких країн Азії та Європи, про що регулярно звітує Світовий Банк. У той же час поява аудитів ефективності є результатом інформаційної еволюції, де всі показники із великою точністю вже можна передбачити, запрограмувати, виміряти, дослідити та систематизувати корелюючи зв'язки. В Україні при наявності методології, недостатньо дієвої практики, передового досвіду, в чому розділяємо думки науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Своє бачення та рекомендації щодо аудиту ефективності використання бюджетних коштів подали такі науковці та практики, як: Бортняк В.А., вивчаючи особливості контролю як функції управління фінансовою діяльністю держави [1], Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М., Белова І.В., які розглядали управління фінансами, орієнтованим на результат згідно синергії інструментів державної політики [2]. Височан О. О., Литвиненко Н.О. у своїх дослідженнях звертали увагу на особливості аудиту результативності економності та продуктивності використання бюджетних коштів у державному секторі економіки України, акцентуючи увагу на деталізації показників, які мають бути взяті до аналізу [4]. Ганущак В.М. приділяв особливу увагу кодексу етики в органах аудиту публічних фінансів [5], Глух М., Ковалко Н. розглядали державний фінансовий аудит як різновид фінансового контролю [6], Єрошенко О. Б. вивчав зарубіжний досвід організації державного аудиту публічних фінансів, порівнюючи країни різних континентів [9], детально зупиняючись на питаннях аудиту ефективності як засобу підтвердження результативності, економності та продуктивності використання бюджетних коштів. Крігер Ю.Ю., Литвиненко Н.О., Слободяник Ю. Б., Проць І. М. приділяли особливу увагу питанням імплементації термінології у сфері аудиту державних фінансів та ін. [12; 13].

Разом з тим залишаються не вирішеними проблемні питання в частині: розробки критеріїв ефективності аудиту використання бюджетних коштів, узагальнення та систематизації зарубіжного досвіду в частині моделювання допустимого оптимуму відхилень бюджету, що не спричинить шкоди економіці країни.

Виклад основного матеріалу. Перша згадка про впровадження аудиту ефективності, як інноваційної форми контролю, була у 1977 році в Лімській декларації [11], яку Конгрес прийняв (INTOSAI, Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю). Відповідно до стандартів INTOSAI, вживаються такі поняття, як «аудит відповідності» (традиційний аудит фінансів і перевірка системи внутрішнього контролю) та «аудит ефективності» (незалежна оцінка діяльності державних організацій з метою покращення ефективності фінансових ресурсів).

В англomовній літературі зарубіжних країн використовуються різні терміни, що стосуються аудиту ефективності використання бюджетних коштів. Наприклад, у країнах із потужною економікою, як Швеція та Норвегія він називається «аудит ефективності», у Великій Британії та Канаді – «аудит ефективності витрат». І не дарма, адже лише від вимірювання похибки бюджету витрат, можна наблизитися до збереження доходів державного бюджету. І навпаки, надвитрати призведуть до руйнування всієї економіки. У свою чергу, термін «операційний аудит» використовується в США, а термін «аудит ефективності» – в Австралії та низці інших країн. Крім того, деякі автори, зокрема в українській літературі, описують цей вид контролю як «аудит адміністративної діяльності» [12; 13].

Однак, якщо розглядати зміст цих термінів, суттєвої різниці між ними практично немає, оскільки головною метою є наскрізна перевірка діяльності державного сектору з метою визначення ефективності використання бюджетних коштів. Тому, щоб використати єдину

термінологію державного фінансового контролю у вітчизняній літературі, при описі даного виду контролю більш коректно використовувати термін «аудит ефективності використання бюджетних коштів».

Є кілька ключових факторів, що призвели до легітимності аудиту ефективності державного фінансового контролю, публічного схвалення адміністративних дій державного апарату та сприяли більш швидкому розвитку аудиту: 1) якісні суспільно-економічні, суспільно-політичні та суспільно-правові зміни; 2) становлення потужної нормативно-правової бази та узагальнення юридичної практики; 3) взаємодія на рівні стейкхолдерів держава-парламент-публічна влада [2; 4].

По-перше, найбільш поширеними є якісні зміни до соціально-економічної, політичної, інституційної та інших сферах життя суспільства, які законно мали місце в розвинених країнах напередодні XXI ст. Ці процеси прямо чи опосередковано вплинули на управління державними фінансами, формування системи державного фінансового контролю, поділ на департаменти незалежних органів фінансового контролю та посилення їх ролі. За кордоном була створена добре розвинена та досить ефективна система державного фінансового контролю, до складу якого входили органи як фінансового, так і внутрішнього контролю, які діяли переважно у межах

виконавчої влади через систему казначейства, незалежних та підзвітних лише парламентам своїх країн, а також різним контрольним органам міністерств та відомств.

По-друге, у розвинених країнах сформовані та реалізуються загальноприйняті принципи та правова база для підготовки проекту державного бюджету, його виконання та фінансової звітності. Результатом є підвищення рівня прозорості та відкритості бюджетного процесу, що певною мірою гарантує запобігання різноманітним зловживанням та порушенням при витраченні бюджетних коштів. Крім того, закордонні

регулятори накопичили великий практичний досвід проведення фінансових аудитів. Створено та діють такі механізми контролю за виконанням державного бюджету, які забезпечують досить високий рівень ймовірності виявлення та запобігання порушень під час використання бюджетних коштів.

По-третє, розвиток аудиту ефективності залежить від взаємовідносин між парламентами та державним фінансовим контролем. В багатьох розвинених країнах останні підзвітні парламентам чи законодавчим органам, тому парламент відіграє значну роль у діяльності органу фінансового контролю, зокрема, у звітності за наслідками фінансового аудиту, єдиного «споживача» його продукції. У цьому випадку парламент має бути зацікавлений у результатах фінансового аудиту, який використовується, наприклад, для обговорення звітів уряду про виконання бюджету та є одним із його інструментів виконавчої влади [11].

В результаті появи аудитів ефективності, які безпосередньо пов'язані з оцінкою діяльності виконавчих органів, у тому числі уряду у сфері управління державними фінансами, парламенти зарубіжних країн почали виявляти значний інтерес до діяльності вищого державного фінансового контролю. Насамперед, було зазначено, що у структурі багатьох законодавчих органів створені спеціалізовані комітети для взаємодії з органами державного фінансового контролю.

У **Канаді** члени Парламенту здійснюють контроль за ефективністю витрачання федерального бюджету від імені народу. Щорічно уряд Канади представляє проект федерального бюджету та звіт про його виконання за попередній рік Комітету фінансового контролю у Палаті громад. У Канаді проводяться два типи державного аудиту залежно від об'єкта аудиту: зовнішній та внутрішній аудит.

Канада вже багато років поспіль є одним із лідерів у впровадженні практики аудиту ефективності і була свого часу однією з перших країн у

світі, яка відмовилася від обмеження аудиту тільки на перевірку законності фінансової та економічної діяльності уряду. Офіс Генерального аудитора та Комітет публічних рахунків нижньої палати канадського парламенту грають важливу роль в інституційній основі законодавчого аудиту. Вони здійснюють контроль за ефективністю виконання урядових програм і стежать, як державні ресурси використовуються.

Аудиторські результати надають депутатам необхідні фактичні засади для розробки власної позиції щодо ефективності управлінської та фінансової діяльності Уряду. Секретаріат Міністерства фінансів Канади здійснює контроль за витрачанням бюджетних коштів у процесі реалізації урядових програм, а також проводить оцінку ефективності роботи державних органів, включаючи служби внутрішнього аудиту. Система державного управління у Канаді відрізняється позитивним аспектом проведення всебічної оцінки ефективності роботи державних органів та програмних документів. У Канаді в кожному державному органі на федеральному та провінційному рівнях діють служби внутрішнього аудиту та оцінки.

В **Австралії** діяльність з аудиту ефективності включає в себе перевірку ефективності програм та організацій уряду з акцентом на оцінку економічності, ефективності, результативності, етики, а також відповідності законодавству та політиці. Відповідними органами надається методична та консультативна допомога при проведенні реформ бюджетного обліку та управління в органах влади на основі комерційних принципів, що дозволяють значно підвищити якість фінансової інформації.

На додаток до аудиту фінансової звітності міністерств та відомств паралельно було запроваджено перевірку економічності та ефективності витрачання бюджетних коштів. Наразі до компетенції Національної служби аудиту не входить оцінка політики міністерств, проте негативний звіт про ефективність витрачання коштів може призвести до розгляду

питання парламентським комітетом з бюджету. Щорічно австралійською Національною службою аудиту публікується велика кількість звітів про ефективність витрачання коштів, де визначаються проблемні області для посиленої перевірки під час моніторингу та аудиторської діяльності.

Діяльність в даному випадку повністю спрямована на те, щоб визначити причини труднощів, що виникли, і розробити рекомендації, за допомогою яких можливо поліпшити роботу конкретної програми. Наслідуючи цю мету, австралійська Національна служба аудиту постійно займається як вивченням практики проведення найбільш успішних програм, так і розслідування причин невдалих проектів.

Франція має розвинену систему зовнішнього та внутрішнього державного аудиту та державного фінансового контролю, яка дозволяє забезпечувати ефективність та прозорість бюджетного процесу, а також своєчасно виявляти та усувати порушення. Суд рахунків Франції щороку готує висновок про виконання бюджету Урядом, який подається в Парламенті після проведення контролю на відповідність та аудиту ефективності. Для складання цього висновку, Суд рахунків співпрацює з регіональними судами рахунків та органами внутрішнього державного аудиту.

Система внутрішнього державного контролю (аудиту) у Франції включає такі елементи: 1) три генеральні інспекції, які відповідають за фінанси, охорону здоров'я та соціальні питання, а також адміністрування силових структур; 2) Національну місію з аудиту, яка функціонує при департаменті бюджету у складі Міністерства фінансів, економіки та промисловості; 3) Служби внутрішнього аудиту, що діють у кожному міністерстві та агенції (бюджетної організації); 4) Місію з аудиту та контролю (МАСІ).

У **Німеччині**, країні з розвиненою ринковою економікою державний фінансовий контроль здійснюється Федеральною рахунковою палатою та

рахунковими палатами земель. Проведення ревізії рахунків, бюджетного фінансування, контроль установ транспорту та зв'язку, контроль оборонного бюджету, перевірка об'єктів військового та цивільного будівництва, перевірки соціальної сфери, контроль стану підготовки кадрів та ефективного управління економікою, кураторство економіки та фінансів. Основною ознакою оцінки діяльності Рахунковою палатою ФРН є точність і ефективність, її систематичність та неупередженість.

Проводячи фінансово-економічний аналіз різних широкомасштабних проєктів, співробітники Палати контролюють здійснення поставлених цілей та завдань у реальному житті, проводячи так званий «контроль успіху». Концентрація уваги на одній із визначальних функцій управління дозволяє зробити контроль реальним та ефективним, а отже, і в цілому процес управління – результативним. Кожне міністерство складає свій бюджет і надсилає його на контроль автоматично. У галузі фінансового контролю у Німеччині найбільш значуще діє парламентський контроль.

Як свідчить світова практика, у розвинених країнах цілковито визнається необхідність взаємодії різних компонентів внутрішнього та зовнішнього аудиту в державі з метою створення єдиної системи, де кожен компонент функціонує незалежно, але в відповідно до аналогічних або єдиних стандартів, прагнучи досягти загальних цілей.

Щодо методології та інструментарію аудиту ефективності витрачання бюджетних коштів, то широко застосовуються вивчення іноземного досвіду, анкетні опитування та інтерв'ю, вивчення звітів, створення робочих груп із залученням експертів, вивчення статистики із деталізацією ліній тренду, ймовірності повторних відхилень, консультації з громадськістю та всіма зацікавленими та залученими сторонами, фокус-групи, порівняння з аналогічними періодами тощо [14].

Розглядаючи вітчизняний досвід, то в Україні державний аудит публічних фінансів здійснює Рахункова палата України та Державна

аудиторська служба України. Рахунковій палаті виділено особливе місце в системі державного аудиту публічних фінансів, так як вона є вищим органом фінансового контролю в Україні, який здійснює фінансовий аудит та аудит ефективності. В свою чергу Державна аудиторська служба України є центральним органом виконавчої влади, який входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Державному аудиту публічних фінансів властиве виконання наступних завдань: встановлення ефективності й доцільності витрачання державних коштів і майна; здійснення перевірок, спрямованих на визначення законності та своєчасності руху бюджетних і позабюджетних коштів, які надаються відповідним установам, підприємствам, організаціям; аналіз виявлених відхилень від встановлених бюджетних показників; оцінка формування і рівня виконання державного і місцевих бюджетів; визначення шляхів удосконалення управління бюджетними коштами, державним та комунальним майном, у тому числі щодо можливостей збільшення доходів державного бюджету та місцевих бюджетів.

Пропоновані критерії ефективності аудиту витрачання бюджетних коштів представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Критерії ефективності аудиту витрачання бюджетних коштів

Критерії	Формула	Умовні позначення
Повнота обґрунтування видатків бюджету на досягнення поставлених задач	$Ков = \Sigma Во / \Sigma Вбо$	Ков – коефіцієнт повноти обґрунтування видатків $\Sigma Во$ – сума видатків (із обґрунтуванням списання) $\Sigma Вдо$ – сума видатків (без обґрунтування)
Своєчасність доведення та повнота розподілу бюджетних асигнувань	$Кба = \Sigma Ба / \Sigma Бдз$	Кба – коефіцієнт бюджетних асигнувань $\Sigma Ба$ – сума бюджетних асигнувань (із реальним витраченим розподілом) $\Sigma Бдз$ – сума бюджетних асигнувань

		(згідно лімітів бюджетного кодексу)
Повнота обґрунтування причин виникнення невикористаних залишків	$K_{пз} = \Sigma Z_o / \Sigma Z_{бо}$	$K_{пз}$ – коефіцієнт повноти невикористаних залишків ΣZ_o – сума невикористаних залишків (із обґрунтуванням) $\Sigma Z_{до}$ – сума невикористаних залишків (без обґрунтування)
Повнота обґрунтування причин виникнення перевищення витрат бюджету / що-якщо-то алгоритми	$K_{пв} = \Sigma В_{п} / \Sigma В_{бо}$	$K_{пв}$ – коефіцієнт перевищення витрат $\Sigma З_{п}$ – сума перевищення витрат (із обґрунтуванням) $\Sigma З_{до}$ – сума перевищення витрат (без обґрунтування)
Відповідність вимогам щодо відкритості та прозорості процедур аудиту витрачання бюджету	$K_{вв} = \Sigma В_{вп} / \Sigma В_{бвп}$	$K_{вв}$ – коефіцієнт відповідності вимогам $\Sigma В_{вп}$ – сума видатків (згідно відкритості та прозорості процедур) $\Sigma В_{бвп}$ – сума видатків (без обґрунтування відкритості та прозорості процедур)
Наявність порушень, виявлених при процедурі аудиту	$K_{бп} = \Sigma С_{п} / \Sigma С_{до}$	$K_{бп}$ – коефіцієнт бюджетних порушень $\Sigma С_{п}$ – сума виявлених порушень за звітний період $\Sigma С_{до}$ – сума виявлених порушень за попередній період

Джерело: авторська розробка

Маємо усі підстави вважати, що український досвід аудиту витрачання бюджетних коштів можна назвати специфічним хоча б у силу того, що зазначені органи фіксують вже допущені порушення, не запобігаючи утворенню умов, які б не дозволяли вчиняти ці порушення. Але і самі перевірки законності і цільового використання бюджетних коштів мають відійти в минуле, адже без дотримання законів у країні немає майбутнього [15].

Без сумніву, врахування положень Лімської декларації у частині ефективного прогнозування саме дохідної частини бюджету дозволить простежити шлях коштів, їх затримку «в дорозі» та відразу в сценаріях прописувати алгоритми «що», «якщо» - «то». А критерії ефективності аудиту витрачання бюджетних коштів допоможуть більш прозоро реалізовувати саму процедуру аудиту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досвід розвинених країн свідчить, що аудит ефективності використання бюджетних коштів стоїть поряд із процедурою фінансового контролю. Різниця лише у підході, методології та інструментах. Особлива увага приділяються превентивності заходів із боку відповідних владних структур, які дозволяють уникати відхилень бюджету та його марного витрачання. Принцип синергії не дозволяє витрачання часу, ресурсів тощо.

Вітчизняній системі аудиту бракує дієвих нормативно-правових та методологічних документів, які були б здатні на високому рівні регулювати планування, проведення та моніторинг ефективності діяльності органів державного аудиту. Мають бути розроблені відповідні нові стандарти процедури проведення аудиту ефективності планування бюджету та його витрачання відповідно до принципів проведення аудиту ефективності у зарубіжних країнах.

На нашу думку, це дозволить удосконалити систему аудиту витрачання бюджетних коштів, поліпшить стан бюджетної дисципліни, оптимізувати податкові і неподаткові надходження до бюджетів всіх рівнів, що дозволить спрямовувати видатки додатково на медицину, освіту.

Література

1. Бортняк В.А. Контроль як функція управління фінансовою діяльністю держави. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Т. 31 (70), № 1. С. 118-123. Doi: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.1/22>; URL: http://www.juris.ernadskyjournals.in.a/journals/2020/1_2020/24.pdf (дата звернення: 07.12.2023).
2. Бухтіарова А. Г., Пахненко О.М., Белова І.В. Управління фінансами, орієнтоване на результат, як підхід до синергії інструментів державної політики. *Економіка та суспільство*. 2021. № 28. С. 71-78.

3. Бюджетний кодекс України в редакції від 19.11.2023. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17> (дата звернення 06.12.2023).
4. Височан О. О., Литвиненко Н.О. Аудит ефективності як засіб підтвердження результативності, економності та продуктивності використання бюджетних коштів у державному секторі економіки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* 2019. Вип. 25, Ч. 1. С. 44-48.
5. Ганущак В.М. Кодекс етики в органах аудиту публічних фінансів. Міжнародний та вітчизняний досвід. *Current trends in the development of modern scientific thought: матеріали I МНПК (27-30 вересня 2022 р.)*. Хайфа, Ізраїль, 2022. С. 91-95.
6. Глух М., Ковалко Н. Державний фінансовий аудит як різновид фінансового контролю. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. № 1. С. 25-31.
7. Гуренко Т. Сучасний стан та напрямки удосконалення організації державного фінансового контролю. *Економіка та суспільство*. 2023. № 6 doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23>.
8. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Мін. України від 7 травня 2022 р. № 561. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-%D0%BF> (дата звернення: 07.12.2023).
9. Єрошенко О. Б. Зарубіжний досвід організації державного аудиту публічних фінансів. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку: матеріали V МНПК (27-28 квітня 2023 р.)*. Херсонський національний технічний університет. Херсон-Хмельницький, 2023. С. 494-499.

10. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2, No. 1. P. 9-18. doi: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230201.02>.
11. Лімська декларація VIII Міжнародна конференція по боротьбі з корупцією. Ліма, Перу, 7-11 вересня 1997 року. *Верховна Рада України: офіційний вебпортал*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_090#Text (дата звернення: 03.12.2023).
12. Слободяник Ю.Б., Крігер Ю.Ю. Аудит ефективності: поняття та принципи. *Проблеми системного підходу в економіці. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. № 21. С. 109-115.
13. Слободяник Ю. Б. Імплементация термінології у сфері аудиту державних фінансів: проблема конвенційності понять. *Облік і фінанси*. 2018. № 4. С. 56-63.
14. *Международный журнал государственного аудита*. Вып. Q2 & Q3. 2022. 64 с. URL: https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/about_us/IJGA_Issues/2022/RU_2022_v49n2u3.pdf (дата звернення: 01.12.2023).
15. Проць І. М. Моніторинг і аудит як інструмент досягнення балансу приватних і публічних інтересів у фінансовому праві. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 391-396.

References

1. Bortniak, V.A. (2020). Kontrol yak funktsiia upravlinnia finansovoiu diialnistiu derzhavy [Control as a function of managing the financial activity of the state]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: yurydychni nauky*, 31 (70), 1, 118-123. doi: <https://doi.org/10.32838/2707->

- 0581/2020.1/22; Retrieved from http://www.juris.ernadskyjournals.in.a/journals/2020/1_2020/24.pdf [in Ukrainian].
2. Bukhtiarova, A. H., Pakhnenko, O.M., & Bielova, I.V. (2021). Upravlinnia finansamy, oriientovane na rezultat, yak pidkhid do synerhii instrumentiv derzhavnoi polityky [Result-oriented financial management as an approach to synergy of public policy instruments]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 28, 71-78 [in Ukrainian].
 3. Biudzhetni kodeks Ukrainy v redaktsii vid 19.11.2023 [The Budget Code of Ukraine as amended from 11/19/2023]. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiyni vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17> [in Ukrainian].
 4. Vysochan, O. O., & Lytvynenko N.O. (2019). Audyt efektyvnosti yak zasib pidtverdzhennia rezultatyvnosti, ekonomnosti ta produktyvnosti vykorystannia biudzhetnykh koshtiv u derzhavnomu sektori ekonomiky Ukrainy [Performance audit as a means of confirming the effectiveness, economy, and efficiency of using public funds in the public sector of the Ukrainian economy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 25, 1, 44-48 [in Ukrainian].
 5. Hanushchak, V.M. (2022). Kodeks etyky v orhanakh audytu publichnykh finansiv. Mizhnarodnyi ta vitchyzniani dosvid [Code of ethics in public finance audit bodies. International and domestic experience]. *Mizhnarodnyi ta vitchyzniani dosvid. Current trends in the development of modern scientific thought: materialy I MNPK – Current trends in the development of modern scientific thought: materials of the 1st International Scientific and Practical Conference* (pp. 91-95). Khaifa, Izrail [in Ukrainian].
 6. Hlukh, M. & Kovalko, N. (2022). Derzhavnyi finansovy audit yak riznovyd finansovoho kontroliu [Government financial audit as a variety of financial control: comparative legal analysis]. *Aktualni problemy pravoznavstva*, 1, 25-31 [in Ukrainian].

7. Hurenko, T. (2023). Suchasnyi stan ta napriamky udoskonalennia orhanizatsii derzhavnoho finansovoho kontroliu [Current state and directions of improvement of the state financial control organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 6. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-23> [in Ukrainian].
8. Deiaki pytannia zdiisnennia derzhavnoho finansovoho kontroliu v umovakh voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Min. Ukrainy vid 7 travnia 2022 № 561 [Some issues of state financial control under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 7, 2022 No. 561]. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine: official webportal*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Yeroshenko, O. B. (2023). Zarubizhnyi dosvid orhanizatsii derzhavnoho audytu publichnykh finansiv [Foreign experience of organizing a state audit of public finances]. *Modernizatsiia ekonomiky: suchasni realii, prohnozni stsennarii ta perspektyvy rozvytku: materialy V MNPk - Modernization of economy: current realities, forecast scenarios and development prospects: materials of the 5th International Scientific and Practical Conference*. (pp. 494-499). *Khersonskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet Kherson-Khmelnytskyi* [in Ukrainian].
10. Kolpakova, A. (2023). Derzhavnyi finansovyi kontrol na suchasnomu etapi: ohliad kontseptualnykh zasad [State financial control at the current stage: a review of conceptual foundations]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, 2, 1, 9-18. doi: <https://doi.org/10.46299/j.isjmf.20230201.02> [in Ukrainian].
11. Limska deklaratsiia VIII Mizhnarodna konferentsiia po borotbi z koruptsiieiu. Lima, Peru, 7-11 veresnia 1997 roku [Lima Declaration VIII International Conference on Combating Corruption. Lima, Peru, September 7-11, 1997]. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiinyi vebportal – Verkhovna*

Rada of Ukraine: official webportal. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_090#Text [in Ukrainian].

12. Slobodianyuk, Yu.B., & Kriher, Yu.Iu. (2017). Audyty efektyvnosti: poniattia ta pryntsyipy [Performance audit: concepts and principles]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi. Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*, 21, 109-115 [in Ukrainian].
13. Slobodianyuk, Yu. B. (2018). Implementatsiia terminolohii u sferi audytu derzhavnykh finansiv: problema konventsiiinosti poniat [Implementation of terminology in the field of audit of state finance: the problem of conventionality of definitions]. *Oblik i finansy*, 4, 56-63 [in Ukrainian].
14. *Mezhdunarodnyiy zhurnal gosudarstvennogo audita – International Journal of Government Auditing.* (2022). Q2 & Q3, 64. Retrieved from https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/about_us/IJGA_Issues/2022/RU_2022_v49n2u3.pdf [in Russian].
15. Prots, I. M. (2023). Monitorynh i audyt yak instrument dosiahnennia balansu pryvatnykh i publichnykh interesiv u finansovomu pravi [Monitoring and audit as a tool for achieving the balance of private and public interests in financial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, 5, 391-396 [in Ukrainian].